

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nebrankovana
pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravništvo
administracije in ekspedicija na
Starem trgu n. št. 16

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
šte. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Doslednost liberalnih časnikarjev.

Žurnalista ali časnikar je zares velika živina: on vse vé in vse zna. Dub napuha, ki vlada po liberalnem časopistvu, neče več priznavati nobene veljave, nobene zmožnosti, nobenega strokovnjaštva. Zbere se koncil, to je veličasten zbor škofov in kardinalov, in določi nezmotljivost papeževo v verskih zadevah; pa tu se oglasi cela druhal liberalnih časnikarjev ter trdi, da koncil in vsi škofje v verskih rečeh nič ne vedó, da papež nikakor ni nezmotljiv. Piše naj kak slavni učenjak, kakor Palacky, zgodovino českega naroda, oglasijo se takoj tisti časnikarji ter hočejo svetu dokazati, da je vse laž in zvijača, kar Palacky piše, da on iz zgodovine nič ne vé, ampak samo oni, slavni časnikarji, vedó vse. Piše stari in slavnoznani, skušeni mož Schuselka za federalizem, za pravičnost nasproti katoliški cerkvi in raznim narodom, sodba vse vedočih časnikarjev se glasi: „Schuselka je star norec“. Pisal je Fischhof, slaven mož, izvrstno brošuro za federalizem; zopet so judovski časnikarji vse bolje vedeli, nego on. Za te ljudi ni nobene veljave. S tisto vsegavednostjo kritizirajo pastirske liste škofov, kakor gledališke predstave, pesnike, slikarje, podobarje, pisatelje vsake baže, sodnike in obtožence, virtuoze in natakarje.

Kdo bi se potem čudil, če tudi vojno strategiko bolje razumejo, nego vsi generali tega sveta. Iz vseh stotin listov, ki vojaške načrte kritizirajo, jih je le malo, ki imajo vojaškega sodelavca za članke o vojski, večina njih pa, ki hočejo vse bolje znati od generalov, še kadetske šole ni videla, in bi ne bili v

stanu, napraviti preskušnje za prostega lajtnanta. Tako se dan danes svet na glavopostavlja, otrok hoče podučevati starše, učenec mojstre in šolar učitelje. Ti ubogi pisarji hočejo generalom svete dajati, ali grajati njihove načrte! Pri tem smešnem početju pa so ti možje jako previdni, da bi se ne blamirali, in da bi vsled svoje vrtoglavosti ne izgubili kaj slave ali samonarejene gloriije pri svojih bralcih. Za to svojo sodbo odločno še le potem izrekó, ko je že znano, na kateri strani da je zmaga. Dokler je pa odločba še negotova, tako dolgo tipajo previdno na vse strani, in ne rečejo ne bev ne mev, ne belo ne črno, ampak nekaj belega, nekaj črnega; in če je zmaga potem bela, sklicujejo se na svojo poprejšno nerazumno sodbo, ktera se je dala tako ali tako razlagati, in rečejo predržno zanašaje se na slabi spomin svojih bralcev: „Mi smo vedno trdili, da je stvar bela, kakor se naši bralci spominjajo itd.“ Žalostno je, da stari generali, ki so svoje študije v knjigah, v šolah in na krvavem polju dovršili, in morda stokrat že smrti v oči gledali, žalostno je, da morajo taki možaki v posmeh služiti sedanjemu rodu, kterega sprideno, nevedno, predržno in nesramno časopistvo za nos vodi!

Ti ljudje nam opisujejo vse ruske generale kot nevedne, popolnoma nesposobne ljudi. Morda je res, da ruski generali niso najboljši, morda so res tu pa tam kako napako storili, pa toliko o vojski menda vendar le razumejo, kakor kak judovski časnikar na Dunaji, za to je predrzna ošabnost, in ostudna dozdevnost, če si ti časnikarji upajo generalom, ruskim ali turškim, svete dajati, in jih kot nesposobne

obsojevati. Ko je Sulejman paša Šipko napadel, in se je poročalo, da je Šipko že vzel, tačas so ga hvalili na vse pretege, kako da je izvrsten general. Ko se je pa pozneje zvedelo, da Turki Šipke niso mogli vzeti, in da je Sulejman zgubil pri tej priliki okoli 15.000 mož, rekli so ti modrijani, da je Sulejman slab strateg, da vojake brez potrebe v mesnico goni. Tako pri teh ljudeh človek v osmih dneh iz najboljšega generala postane najslabši. Ko bi bili naši časnikarji že za časa prvega Napoleona živeli, rekli bi bili, ko je bitko pri Aspernu zgubil, da on nič ne zna, in da je nadvojvoda Karol desetkrat bolji vojvoda od njega. Naj se Osman pri Plevni vda, grajali ga bodo po vsi mogočnosti, kakor ga sedaj hvalijo. Vesel naj bo vsak, kogar ti ljudje ne hvalijo, kajti taka slava ima kratke noge, se obrača le po vspehu, po sreči. Znano je, da v bitkah mnogokrat odloči sreča; tako Napoleon bitke pri Waterloo ne bi bil zgubil, ako bi bili Prusi le za dve uri pozneje prišli na bojišče. Zmaga toraj ni bila zasluga Wellingtonova, ampak hitrost pruskih vojakov, in ako bi bili Prusi prepozno prišli, potem bi zopet Wellingtona ne bila zadela nobena krivda, če bi bil prav premagan. Naši sedanji časnikarji pa, kakor imajo navado, bi ga takoj obsodili, da nič ne zna, da je nesposoben itd. Sicer je pa prav malo mikavna stvar za nas, če se moramo s temi lažiliberalci pečati, s temi širokoustnimi in predrznimi ljudmi, kterim se prileže krvašk pregovor.

„Ne boji se svaka šušá Boga, a batina“ „šušá“ je koza brez rog; tista se Bogá nič ne boji, pravi pregovor, pa palice se boji.

Bog je pravičen.

(Iz nemškega po K. Bolanden-u.)

(Dalje.)

Papežev sovražnik Napoleon III.

Leta 1864 sedel je grof Jožef Retel v svoji palači v mestu Parizu, in bral pismo, ki ga je ravno kar od zvestega prijatelja prejel. Iz zalega mladeniča postal je bil čast. gospod. Napoleon III., cesar Francoski, ga je zelo čislal zaradi tega, ker je njegovemu stricu zvesto služil in ga tudi v ječi ni bil zapustil. Napoleon III. ga je zelo tako rad imel, kakor svojega rodovinca, in njegova beseda je pri cesarju veliko veljala. Vendar grof Retel ni hotel nobene očitne cesarske službe prevzeti, če so mu tudi naj lepšo ponujali. Živel je sam zasé in za svojo družino. Čital je veliko in premišljeval, a svét in njegovo dejanje mu ni dopadalo.

„Francoska je že zopet na polzki poti“, opominjal je dostikrat cesarja. Po časopisih in knjigah se zopet nesramnost in verosovražnost razširja, in ljudstvo ob vero pripravljiva. Vaš veliki stric bi tega že iz državne previdnosti ne bil dopustil.“

Poletni čas bival je grof Retel na svojih posestvih, in če je danes, konec julija v Parizu, je le zato, da bi si ogledal izvrstno oljnato podobo, ki je bila v mestu na ogled izpostavljena, ktero bi bil rad kupil.

Drugi dan po njegovem prihodu v Parizu dobi grof omenjeni list, čigar zapopadek ga z žalostjo navdaja. Roke se tresejo blagemu grofu, ko ga čita, vidna žalost se mu bere na obrazu. Slednjič položi list na stran in žalosten se vsede na blazinati stol. „Je li to mogoče? Naka, to ni mogoče!“ govori sam s seboj, in vzame list zopet v roke in ga zopet čita. Potem pozvončka strežaju, in mu veli hitro dobiti voz. Žalosten in razburjen se grof hitro praznično opravi, ter pelje v cesarsko palačo. Po zalih mostovžih in krasnih sobanah hiti naravnost v Napoleonov kabinet.

Tu sedel in pisal je dobro rejen gospod srednje velikosti. Njegovo obličje je bilo bledorumenno, brez živahnosti in čutila. Človeku bi se bilo zdelo, da je brez življenja, iz kamena vrezano. Goste brke mu vise čez ustnice, kakor da bi hotle kako pomankljivost zakrivati. Pogled iz bolj malih oči bil je zdaj zbadljiv, zdaj prilesten. Vsa njegova prikazen bila je

nekako odurna in zoprna. To je bil Napoleon III., mož, pred kterim se je vse treslo, kteri je Rusijo ponižal, Avstrijo premagal in na razvalinah nekterih knežij italjansko kraljestvo sozidal, ki je Rim z vojsko obdal in ropanje papeževega prestola pričel in dovršiti pomagal. Ves svet čul je z nekakim strahom ukaze tega mogočnega; ko je on nejevoljno zamežikal, vstrašilo se je vse ljudstvo, in na denarnih trgih padali so papirni denarji globoko pod svojo vrednost.

„Vi tukaj v Parizu? moj ljubi grof Retel!“ zakliče Napoleon prišlemu nekako razburjen, kar je grof takoj zapazil.

„Da, po naključbi, Veličanstvo, — ali še bolje, po božji previdnosti sem tukaj.“

Radovedno ogleduje Napoleon po teh besedah s svojimi drobnimi očmi Retelna, kteri se je med tem na njegov migljaj na stol vsedel. „Zdi se mi, da ste nekaj bolehní, dragi moj grof! Se Vam je mar kaka nesreča pripetila?“ reče Napoleon.

„Osebna nesreča ravno ne, gospod! A Vam preti nesreča in tudi Vašej družini in celej Francoski.“

Tako tudi te vrste ljudem nič ni sveto, celó Bog ne, v kterega ne verujejo; edino, česar bi se še bali, to je palica, katera bi bila za take ljudi jako potrebna!

Da se mi s temi ljudmi pečamo, to je za to, ker oni delajo javno mnenje, oni kazijo resnico po vseh deželah s svojimi časniki, — in zapuščeno, premalo izobraženo, in prelahkoverno ljudstvo jim skoraj vse verjame! Razkrili smo taktiko teh ljudi, in jo hočemo še, da se bodo znali naši bralci varovati in se braniti lažnjivih in krivih nazorov; kateri se jim vsiljujejo v sladkem in gladkem jeziku. Zares je srečen tisti, ki je svojega duha, svojo pamet izvil in rešil iz duševne odvisnosti od dunajskega časopisja, pa srcé ga mora zopet žalosti boleti, ko vidi, kako velik vpliv ima to časnikarstvo med nami, in kakó celo včasih drugači narodni možjé tem listom več verjamejo, nego domačim, slovenskim; ker nečejo verjeti, da bi zamogel domač človek, Slovenec toliko vedeti, ko nemšk časnikar, ker ne zapajo v lastno, domačo duševno moč! Kakor strup razjeda to časopisje po našem telesu, ter razširja počasi po deželi brezverstvo, breznačajnost, malomarnost, nenravnost, sleparstvo vsake baže, in ob enem nemškutarijo, — koristi pa od njega ni nobene videti. Kdor nas reši tega časopistva, ta nas reši nemškutarije in lažnjivega liberalizma.

Z bojišča.

Vse kaže, da se pri Bjeli pripravljajo za glavno bitev. Višji poveljnik tamošnje armade ruske je carjevič, kteremu od vseh strani pošiljajo pomoči, da se bo mogel zdatno nasproti postaviti Turkom, kterim načeljuje Mehmed Ali. Stara „Presse“ in „Daily Telegraph“ poročata, da se je bitka pri Bjeli 20. t. m. že pričela, in da so Rusi imeli 4000 mrtvih in 8000 ranjenih, da je bila pa tudi zguba Turkov jako huda. Bitva je boje trajala od jutra do večera. Drugi listi pa o tej bitvi nič ne vedo in le naznaujajo, da so se Rusi pri Jantri vtrdili in da je bilo 20. t. m. na jugu od Bjele in pri Ruščuku več bojov med Čerkesi in ruskimi konjiki. „Pol. Corr.“ poroča, da so bili skoz 2 dni hudi boji pri Kairkióiu na jugovzhodu od Bjele, med vojno carjevičevo in

Mehmedovo, da pa do 21. t. m. zvečer še ni bilo nobenega vspeha. Bjela ostala je v rokah ruskih, glavni stan pa se je boje preselil nazaj v Sistovo. Kakor se 22. t. m. naznanja iz Carigrada, se je bitka pri Bjeli ta dan nadaljevala.

Iz Gorenjega Studena se o tej bitvi 22. t. m. službeno naznanja, da so Turki 21. t. m. ob eni popoldne prijeli pri Cerkovni desna krilo generala Fatičeva, in tam odbiti levo krilo pa središče, da so bili pa povsod premagani. Tudi na brdo sv. Nikolaja na Šipkinem klancu so tisti dan iz 14 možnarjev streljali in ga boje razdejali tako, da so ga Rusi popustili.

Pri Plevni tudi še ni nobene odločbe. Osman paša je bil po noči od 20. do 21. t. m. napal Grivico, pa je bil odbit, nasproti pa so se Rumunci po zakopih že jako približali drugej strelnici, ki se jim bode morala vdati še te dni. Rusi iz 320 topov neprenehoma streljajo na turške trdnjave, ki pa le slabo odgovarjajo, ker jim primanjkuje streljiva. Rusov je tam okoli 50.000, Turkov pa od 60 do 80.000 s 140 topovi. Turki se tolažijo s tem, da je Osman paša še vedno v zvezi z Orhanio, kjer stoji Hevket paša.

Iz Azije se vradno naznanja: Karajal 21. sept.: V začetku septembra nastavlja Ismail paša na hribih nasproti Halfalue in Hohšaboru nekaj baterij ter je začel streljati na čete generala Tergukazova, pa brez vse škode. 19. t. m. napali so Turki Hafalue in Vrhnje Čaruhči, pa so bili po dveurni bitvi od Bakinovega, Tamanovega in Stavropolovega polka v beg zapodeni. Ruski polkovnik Ivanov bil je pri tej priliki na roki ranjen. V mraku se je priplazila četa 500 bašibozukov proti Araksu, pa je bila od kozakov takoj pregnana. Ruske zgube so bile majhne. — Ismail paša pa temu nasproti trdi, da je turška vojna zasedla brda pri ruski vasi Halefgi blizo ruskega tabora pri Jagdiru in da so bile ruske zgube velike. — „Reut. Off.“ iz Erzeruma poroča, da je 15. t. m. v Aleksandropol došlo 20.000 mož generalu Melikovemu na pomoč.

O grozovitostih, ki jih turške čete počenjajo, razposlal je bil rumunski minister posebno okrožnico, kateri pa vlada turška opreka. Minister Cogolniceanu razposlal je vsled tega drugo okrožnico, v kateri vnanjim vladam naznanja, da je Osman paša osnoval posebne

druhalni bašibozukov oborožene s železnimi ključi, s kterimi moré rumunske ranjence. Rumunski vradni list je objavil celo imena na ta način usmrtenih ljudij in očita Turkom, da zabranjujejo pokopovanje mrtvih in prevaževanje ranjenih, ker na dotične ljudi streljajo.

Med Turčijo in Grško nastal je zopet razpor. „Pol. Corr.“ namreč poroča, da so bašibozuki napali grški konzulat v Larisi, kterega so te na ta način obvarovali pred to roparsko druhaljo, da so zadelali vrata. Konzul je reč naznanil grški vladi, ki je dogodek nemudoma sporočila vladi angleški.

Politični pregled. Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 24. septembra.

Gosposka zbornica dobila je dva nova dosmrtna uda, namreč fml. Latoura pl. Thurburga in barona Ceschi Santa Croce.

Shod Andrassyja in Bismarka zdi se nekterim listom silno važen in zlasti povdarjajo, da je Andrassy iz Solnograda dvakrat cesarju telegrafiral. Vradna „Presse“ pa piše, da se v Solnogradu niso sicer sklenile nove pogodbe, da sta pa ministra glede vzhodnih zadev popolnoma enih misli.

Državni zbor pretresa posamezne paragrafe prihodninske postave. Obravnave so enako živahne kakor je bila splošna debata, kar se je pokazalo že pri §. 1, ki določuje svoto, od ktere naj se pobira davek. Po predlogu vladinemu bi moral prihodninski davek plačevati vsak državljan, ki ima 600 gl. dohodkov. Odsek pa je ta predlog še poostril in zahteval, da bi moral ta davek plačevati vsak, ki ima na Dunaju 600, v drugih mestih 500 na deželi pa 400 gold. dohodkov. Zbor je sprejel nasvet poslanca Keila, da se prihodninski davek sme pobirati le od državljanov, ki imajo več kakor 600 gl. dohodkov. Najbolj primeren, dasi še pretesen, se nam dozdeva predlog našega poslanca Pfeiferja, ki je nasvetoval, da bi svota 600 gl. dokodkov veljala le pri samcih, pri družinah pa da bi se ta svota razširila na 700 gl. Primeren se nam zdi ta predlog, ker je očitno, da družina za živež veliko več potrebuje, kakor samec, pretesen pa je, ker ne dela razločka med družino, ki nima prav nobenih, in pa med družino, kjer

Napoleonovo blede obličje se rudeče oživi in nekim začudenjem gleda v Retelna.

„Odpustite, Veličanstvo, ako me zvestoba in vdanost silita Vam po domače govoriti.“

„Opustite izgovore, grof Retel! zvestoba in gorečnost vem jaz že ceniti. Za to, kar ste v svojem življenji že vse dobrega naše rodovini storili, zaslužite, da Vas jaz med svoje štejem; tedaj le po domače!“ „Kaj Vas vznemirja?“

„Veličanstvo! Vi hočete papeža, Očeta vsega krščanstva njegovim sovražnikom izročiti, ali vsaj brez varstva pustiti.“

Napoleon gleda v tla, obličje obledi, vse življenje mu nekako zastane, da je kakor iz kamena vsekana podoba.

„Kakova meglena strašila so Vas napotila na to misel?“

„Neki prijatelj mi je naznanil to pretečo nesrečo.“

„A kdo je ta prijatelj?“

„Oprostite me odgovora, Veličanstvo, ker svojega prijatelja ne želim pri Vas ob milost pripraviti.“

„Prašal sem le iz radovednosti“, odvrne hladno Napoleon.

„Zdi se mi nemogoče, da bi jaz ktereга Vašega prijatelja zavrgel. Sploh pa, kar še danes nihče ne vé, bodo jutri že časopisi celému svetu naznanili, namreč: pismeno pogodbo med menoj in Italijo. V tej pogodbi je res rečeno, da bodo naši vojaki, ki papeža pred sovražniki varujejo, čez dve leti domu se vrnili, pa s tem še ni rečeno, da smo papeža sovražnikom izdali.“ „Veličanstvo! zarotujem Vas, te pogodbe ne sklepati“, prosi grof Retel Napoleona. „Vsaj poznate črno sovraštvo skrivnih družb italijanskih proti poglavarju cerkve. Ko bodo naše čete Rim zapustile, zdelo se bo vsem papeževim sovražnikom, da je prišel primeren čas, neovarovanega papeža Pija IX. napasti“. Napoleon, ki je bil sam družnik skrivnih italijanskih družb, vedel je dobro, da je grof Retel pravo zadel, a vendar se je delal nevedneža.

„Jaz Vas ne razumem! Ali zamorejo naše čete papeža večno braniti in varovati? Ali ne bodo druge dežele nevošljivo na nas gledale? Naka, to mora nehati! Papeža bo njegov sveti stan tako dobro varoval, kakor naši bajoneti.“

„Odpustite, Veličanstvo! Sovražniki ka-

toliške vere nikdar ne spoznajo svetosti papeževe službe; če tedaj Vi našo vojno iz Rima pokličete, bo Pij IX. vjetnik in morda celó mučenec. Sebe, svojo družino in vso Francosko pa s tem, Veličanstvo, pahneta v pogubo“.

„Zelo čudna se mi zdi ta trditev, grof. Iz česa morete to sklepati? Kako zamore osoda papeževa z mojo osodo v zvezi biti?“

„Prav ozka je ta zveza! Ko bi Vaš veliki stric Napoleon I. ne bil papeža vječil in cerkve stiskal, bi tudi on sam ne bil v pregnanstvu umrl!“

„Dragi Retel, jaz Vaših nazorov ne razumem, povzame Napoleon. Nikar ne mislite, da so evropejski cesarji in kralji z mojim stricem zato se vojskovali, da bi bili papeža rešili!“

„Gospod, tega tudi jaz ne mislim! Ljudje Vašega prekanjenega strica niso vrgli, vrgla ga je vsegamogočna roka tistega, kteri cerkev in svoje vidne namestnike na zemlji drži in varuje. Zedinjeni knezi zoper Vašega strica so bili le orodje božje sodbe“.

Molčé pogleduje cesar pri teh besedah grofa, in dozdeva se mu, da grofu pamet peša.

je veliko otrok. Primerno bi bilo za ženo in vsakega otroka odločiti še 100 gld., tako da bi se n. pr. pri družinah s 3 otroki davek še le plačeval, če bi dohodki znašali vsaj 1000 gld. Prihodnja seja bo jutri in bo gotovo zopet jako živahna, ker se je k §. 3 oglasilo 19 govornikov. Klub levičnikov je k drugemu oddelku tega paragrafa, ki določuje, da je država prihodninskega davka prosta, dostavil, da naj ga bodo proste tudi dežele, okraji in srenje, katerih premoženje se obrača za srenjske potrebe.

Skupen ministerski svet se je 22. t. m. vršil na Dunaju, da se določi skupni proračun za l. 1878. Tisza se je hotel pri tej priliki z Andrassyem boje tudi pogovoriti, kako da naj v ogerskem zboru odgovori na interpelacije o vzhodnem vprašanju.

Hrvatski sabor je 21. t. m. enoglasno sprejel adresni načrt, kterege so zagovarjali Miškatič, Kukuljevič, Mesič in Jakič. Ban je v imenu vlade rekel, da se ji ta reč ne dozdeva primerna, da pa adresi ne bode nasprotovala. Folnegovič pa je v imenu opozicije naznanil, da ne bode glasovala, ker se je z adresno storil korak nazaj namesto naprej. Deželni zbor naj odločno ravna in spojitev Granice s Hrvatsko s posebno postavo zahteva. Kukuljevič je odgovoril, da naj se še enkrat poskusi reč rešiti dobrovoljno, če ne bode nič pomagalo, naj se nasproti Ogorske napno druge strune.

Vnanje države.

Na vzhodnem vprašanju se poroča, da se je ruski poročnik na Angleškem grof Šuvalov podal k lordu Derbyu v Knowsley. „Pester Lloyd“ pa se iz Bukarešta telegrafuje, da je ruski car cesarju Francu Jožefu pisal lastnoročno pismo, in beroliaska „Post“ piše: „Če bi avstrijsko orožje ruskemu sedaj na pomoč hitelo, bi Avstrija ne delala za Rusijo, ampak sama za se: Pod njeno oblast bi moral priti osvobodeni balkanski polotok. Rusija sama bi nič ne mogla storiti, kakor pospeševati ta vspeh. Ker če sedanjo vojsko srečno prestane, pričela se bo za njo dolga doba najtežavnejših preuredb, v kateri bo morala vse svoje vnanje moči združiti, da bo obdržala in nadaljevala svoj poklic v Aziji. Mi te podobe nočemo dalje opisovati ker vemo, da Avstrija tega sklepa ne bo storila. Poznamo notranje vzroke, zaradi katerih je ta sklep nemogoč.“

Angleška vlada je osnovala neki na-

„Moja trditev se Vam zdi čudna gospod, a jaz imam dokaze za svojo trditev“, reče grof. „Jih smem li slišati?“

„Prav rad jih povem, Veličanstvo“, reče grof in na to začne pripovedovati oni zanimivi razgovor, ki sta ga imela Pij VII. in Napoleon I. v palači Fontainebleau. Cesar ga prav pazno poslušal. — „Potem ko je bil Pij VII. Vašemu velikemu stricu iz občne povestnice dokazal“, konča Retel svoj govor, „da je Bog zatiravce in stiskavce papežev vselej vrgel in pokončal, opominjal ga je z živo in ginljivo besedo, in nikdar ne bom teh papeževih besedi pozabil! Vekomaj ostala mi bo veličastna podoba sivega starčka v spominu!“ „Stari Bog še živi!“ je zaklical cesarju. „Videl bom, kako bo božja roka Vas zmlela. Mera preganjanja je polna, in kmalo boste uničeni enako drugim cerkvenim preganjalcem. Tako napovedal je Pij VII. Vašemu velikemu stricu; in še ne celó dve leti potem se je to prerokovanje spolnilo.“ (Dalje sledi.)

črt glede posredovanja med Rusijo in Turčijo, ter si prizadeva Avstrijo zanj pridobiti. Nemčija pa si na vso moč prizadeva Avstrijo od te zveze odvrniti. Posredovanje se na videzno obrača proti Turčiji, v istini pa je obrnjeno proti Rusiji. Tako se z Dunaja telegrafuje „Politiki.“

Na Francoskem je višja sodnija zavrgla pritožbo Gambettovega zagovornika ter potrdila prvo obsodbo. — Radikalni listi, zlasti „Journal des Debats“ in „Republique française“ se silno hudujejo nad oklicem Mac Mahonovim in žugajo z vstajo. Journal des Debats ima zaradi tega pravdo pri sodnji, da si vlada proti njej nasprotnim kričačem razodava veliko potrpežljivost.

Srbski vradni list razglša knežev ukaz, ki 1 podpolkovnika 8 stotnikov, 2 nadlajtenanta in 24 lajtenantov, ki so bili začasno odpuščeni, zopet vrstuje v redno vojsko. Turčija namerava po naznanilu madjarskih listov iz Srbije in Rumunije napraviti eno kronovino pod madjarskim guvernerjem!!! (Košutom ali Klapkrom? Vred.)

Papež so v konzistoriji 24. t. m. zopet imanovali več kardinalov; kardinal Pecci postal je kamerlengo, ki ima pri volitvi novega papeža najglavnejši posel.

Izvirni dopisi.

Iz Šent-Jošta pri Polhovem Gradcu 18. septembra. V tukajšnji farni cerkvi sv. Janeza Evang. napravili smo nove orglje z 10 spremeni, da bodo povelečevale službo božjo. Izdelal jih je g. Nace Zupan s svojima sinovama iz Kroke. Po vnanji obliki so prav okusno izdelane, v spremenih pa so deloma miloglasne, deloma veličastno doneče, s čistimi glasovi. Cena jim je prav nizka; sploh se je to delo dovršilo v mojo in vsih farmanov naj večjo zadovoljnost. Toraj prav s prepričanjem vrlega mojstra g. Naceta Zupana, kakor tudi preblaga sinova njegova čč. cerkvenim predstojništvom pri napravi novih orgelj naj toplejše priporočam. Ant. Hočevnar, župnik.

Marindol, (na Hrvatskem) 17. septembra. Gospodine uredniče! Ako i nijesam baš redovni predplatnik Vašega cjenjenoga lista, jesam zato skoro svakdanji čitatelj ikoga; a to Vam dolazi od tuda, što sam u vrlo blizom komšiluku (sosedstvu) rodoljubivih Slovenacah, uzor Slavenah. I pošto dosta rijetko odavde dopise dobivate, to mislim, i nadam se, da ćete ovo mojih nekoliko rečih rado primiti u svoj štovani list.

Dočim naša braća tamo na Balkanu „za krst častni i zlatnu slobodu“ svoju dragocenu krv prolievaju i zemlju, na kojoj će se — ako Bog da — na skoro, kao i na Nikšiću, pravedni, slobodni slavenski barjak (zastava) viti, svojom krvlju napajaju: dotle mi ovamo u našoj miroj monarhiji to sve ne samo sa našim umnim očima pratimo (spremljamo), dobro bilježimo, sa ostalom nepristranom braćom pravednom oružju slavenskom dobru sreću i pobjedu (zmago) želimo; nego uz to sve mi svaki svoj posao kako valja radimo (opravljamo) i svršavamo. A naši su poslovi obični: Zemljedjelstvo, to je najvažnije zanimanje naše u ovom kraju; zatim stočarstvo (živinoreja), pčelarstvo — gdješto razna trgovina, itd. Po nedeljah i praznicah idemo u crkvu in Bogu se molu, a deca naša sa učiteljima marljivo školu pohađaju i svoj posao rade. I kad sam već kod škole, da vam još koju o njoj kažem.

U subotu, dne 15. o. m. obdržavan je godišnji (letni) ispit na obospolnoj pučkoj školi u Adlešiću. Da smo najprije u crkvi kod

svete službe božje bili in Bogu blagodarili na sretno dokončanoj školskoj godini, o tom ne treba sumnjati. Došavši iz crkve u školsku sobu, nadjemo pune klupe deće, koja su nas pristojno dočekala i lepo pozdravila, i pošto smo najpre svi složno odmolili, nastavi smo druga pitanja iz čitanja, pisanja, računanja itd., na koja su deca tako dobro i brzo odgovarala, da je bila milina slušati, i mi nazočni rado smo svoje podporno zadovoljstvo kako deca, tako i g. učitelju M. Germu izjavili. Prije svršetka (končanjem) pjevala su deca sa pomoćju g. učitelja in njegove „harmonike“ „putnikovu pjesmu“, a pjevanje savršili sa, carskom himnom“. Zatim uzme domaći gosp. župnik „zlatnu knjigu“ i čitajući iz nje mnoga imena vrlo marljivih djakah i djevojčicah, dade svakom prozvanom detetu namočeni dar (kako komu lepu knjižicu molitvenu, gospodarsku ili lepe ikonice (podobice), na čem se svako pojedino dete sahvatalo, izišavši iz klupe i poljubivši g. župnika ruku. Preporučivši deca, da i vsim škole dobra budu, da čitaju i ponavljaju svoje predmete, itd., učinismo svetkovini kraj i završismo ovu školsku godinu opet sa školskom molitvom i odlazkom iz škole.

Ovom prilikom moram kazati to, da sam se začudio, kad sam u školskoj sobi deset velikih klupah nabrojav i sve klupe bijahu pune deće; a kad sam zatim u zapisniku školskom 200 (slovom dve stotine) mužke i ženske deće nabrojav, ne samo da sam se začudio tom velikom broju, nego sam žalio (obžalovao) dotičnoga učitelja, da tako trudno delo i ogroman posao sam svršavati mora bez ikakove pomoći; dočim bi na 200 deće ako ne tri, a ono barem (vsaj) dva učitelja biti morala. To ne samo, da mi se nedopada, nego to nije ni pravo, a valjda ni zakonom propisano (po postavi zapovedano). Da dosta je jednom učitelju i 80 deće! Ovde moram naglasiti, da su učitelji za svoje teško delo slabo plaćeni, a toliko ima činovnicah (vradnikov) po svakovrstnim uredima, koji su za mnogo lagši posao daleko bolje naplaćeni, nego mučenici — učitelji. Pa to nije pravo!

Oni lepi darovi — premije — što su ih mnoga deca u Adlešićkoj školi dobila, čuo sam, da je sam učitelj špendiral, pa velim, da to nije pravo. Zar nejma osim (ali ni razun) župnika i učitelja drugih ljudih u občini i u parohiji?

Premije za deca kupiti spada na občinu ili na njezin školski odbor; a lepo bi to stalo i pojedinim imućnim (premožnim) ljudima i veliko posrednicima (velikim posestnikom) u občini. kao što su bogati kmeti, grofovi, i baroni, gdje ih ima kao n. pr. u Adlešiću, da se sa lepom i koristnom kujigom ili sa novčaninim (denarnim) darom deca i detinjim roditeljima, pa i samom učitelju poznati dadu — i da dadu od sebe znak (znamenje), da su ljubitelji prosvete i naroda, od koga i medju kojim žive!

Vredno je, da Vam i to kažem, da je narod i občina Adlešićka jako zadovoljna sa svojim učiteljem, koji svoju službu rado čini i verno ispunjava, što se najbolje na školskoj mladeži vidi i obistinjava. To znade i samo zemaljsko školsko nadzorništvo, koje mu je više putah svoje zadovoljstvo i pismenu pohvalu izjavilo — a nedavno ga sa novčanom premijom obdarilo. Tako valja, to je pravo! Ne dvadeset, nego stotinu i više forintih treba vrednom učitelju premije dati! Neka se hiljade ovakovi učitelji; i blago onoj občini, onoj zemlji in onom narodu, koji ovakove učitelje imade! —

Z Dunaja, 20. sept. Razun davkar-ske postave, s katero se je zbornica poslancev te dni pečala in ki ji bo dala pri posebni obravnavi še mnogo opraviti, imel bo državni zbor v sedanjem zasedanju obravnati še neko drugo nič manj ne važno postavo, kakor je imenovana davkarska, namreč novo kazensko postavo. Dotični načrt, ki obsega 232 strani, razdelil se je že 11. t. m. med poslance. Odsek, ki je imel ta načrt pretresati, je število paragrafov od 514 znižal na 507. Ves načrt obsega tri glavne dele. Prvi govori v 7 poglavjih o splošnih določbah glede kazni, poskušnje, vdeležbe, namena in zanemarjenja, oprostena, polajšanja kazni in raznih okoliščin. V drugem je v 26 poglavjih govorjenje o prestopkih in zločinih veleizdaje, izdajalstva, razžaljenja Veličanstva, udov ces. dvora, in vnanjih prijaznih vlad, dalje o prestopkih in zločinih glede delovanja in volitve javnih zborov, kalenja javnega miru, ponarejevanja bankovcev in vednostnih papirjev, krive pri-sege in tožbe, kakor tudi vere in npravnosti, dvoboja, uboja, umora, tatvine, goljuhije, nezvestobe v službovanji itd. V tretjem delu se obravnavajo razni prestopki v 6 poglavjih. Najvažnejša prememba vladinega načrta po odseku zadeva smrtno kazen, katero je odsek sklenil odpraviti. To silno važno premembo odsek opravičuje le v 47 vrsticah svojega poročila, češ, da bi bilo poročilo sicer preobširno, ker bi se morala samo o tej reči pisati cela brošura. Glavni vzrok, da odsek nasvetuje odpraviti smrtno kazen, pravi, je ta, ker ta kazen danes pri sedanjih vravnavi kaznilnic v Avstriji ni več potrebna, da bi prebivalstvo varovala pred zločinstvi. Samo pri stojni sodbi (Standrecht) ima še nekak pomen, ker vsled naglosti ljudi pretresa in od hudodelstov odvrča. Splošna smrtna kazen pa tega ne stori, ker se je v Avstriji silno redko izvrševala. Kaj bode v tej zadevi zbor odločil, ali smrtno kazen res odpravil, ali jo še pridržal, se zdaj še ne more povedati. Če jo bode res odpravil po nasvetu odsekov, dozdeva se mi, da se bode kmalo ravno tako godilo, kakor glede palice po ljudskih šolah, katere neobhodna potreba se je tako jasno pokazala, da jo vsi nazaj zahtevajo.

Domače novice.

V Ljubljani 25. septembra.

(V bogoslovje) se je dozdej samo pet prošilcev oglasilo za 1. leto; eden pa za 2. leto. Vojaške postave jih mnogo odtegnejo duhovskemu stanu; pa tudi ojstrost sedanjih šol jih še več iztrebi iz gimnazij, tako da izmed 100 učencev prve latinske šole jih komaj 23-26 dospe v osmo. Kaj bode s časom? Stari pešajo in mrjejo, mladih ne bo.

(Vsled vednega deževja) bila je voda zadnje dni jako narastla, in po Gradašci plavalo je v soboto ajdovo snopovje, katero je bila voda kje na njivah pobrala. V nedeljo zvečer se je vreme zvedrilo, pa nastal je bil hud mraz, (v Ljubljani imeli smo le 6°) da se je bilo bati slane. Po planinah je palo mnogo snega.

(Trešilo) je v soboto (22. t. m.) zvečer ob 1/2 9. ure v Pemov magazin na Tržaški cesti, in kmalo za treskom naznanil je strel z grada, da se je vnel. K sreči prihiteli so nemudoma gasilci z Viča in so ob pravem času ogenj zapušili, kajti v magazinu bilo je hranjenega tudi nekaj petroleja in nevarnost bi bila silno velika, če bi se bil vnel ta petrolej. Tudi požarna straža ljubljanska hitela je precej po

strelu na pomoč, pa je bil ogenj po večem že zaduščen, ko je prišla na pogorišče.

Razne reči.

— Apostolski nuncij msgn. Jako. bini se je 21. t. m. iz Levova odpeljal v Krakovo. Na kolodvoru zbralo se je bilo mnogo odličnih mož da bi se poslovili od visokega gosta. Med njimi sta bila metropolit Sembratovič s grško-katoliško duhovščino pa levovski župan dr. Jasinski z mnogimi mestnimi odborniki. Župan se je od nuncija v imenu mesta levovskega v latinskem govoru poslovil.

— Deželni dohodki sekvestrirani! „Adria“ poroča, da je tržaški deželni odbor sklenil vlado naprositi, da bi sekvestrirala deželne dohodke goriške, ker dežela goriška tržaškemu mestu na bolnišničnih stroških dolžuje že nad 130.000 gl.!

— Šole se prično v Gorici 1. oktobra. Vpisovanje pa se na gimnaziji prične 26, na realki pa 27. t. m.

— Duhovske spremembe v Kerški škofiji. Preč. g. Berkman Val., konsist. svetovalec, dekanjski administrator in fajmošter pri Devici Mariji na Jezeru, je dobil dekanjsko faro Pliberg. — Č. g. Kuster Val., tajmošter v pokoji, faro Št. Rupert blizo Celovca in č. g. Sever Lovro, kurat v Blačah, faro Šteben pri Zili. — Č. g. Kanal Jož., kaplan v Požarnici, je prestavljen za kaplana v Nemško Kaplo in oudotni g. kaplan Sladeček Karol za provizorja v Oberhof. — Č. g. novomašnik Ganglmayer Jož., pride za kaplana v Požarnico. — Umrl je dne 3. septembra č. g. Činkovic Jož., provizor na Suhu. R. I. P. — Razpisani ste fari: Kirchbach in Penk obe do 10. oktobra.

V ljubljanski škofiji: Č. g. Nace Tavčar pride iz Doline za fajmoštra k sv. Križu pri Kostanjevici. Č. g. Ant. Fettich-Frankheim dobil je faro Vreme. Č. g. Jakob Lebar pride iz Koprivnika za kaplana v Svibno; Jožef Golmajer pa iz Starega loga v Koprivnik. — Vmeščena sta bila gg. Alojzij Kumer za Leše, Jožef Jaklič pa za Stari log na Kočevskem. — Razpisani ste fari Brdo in Dolina.

— V lavantinski škofiji: Č. g. Val. Kranjc pride za kaplana k sv. Jedrti poleg Laškega.

— Premembe pri učiteljstvu. Na Kranjskem: Stalno so imenovani: G. Kolar Fr. v Štalcarjih; g. M. Petrič v Strugi; g. Fr. Peruzzi v Vačah; g. J. Potrato pride iz Moravč v Št. Vid pri Podpeči; g. Ana Roth pl. Rothenhorst (lj. učit. kand.), učiteljica na protestantski šoli v Ljubljani.

— „Alte und Neue Welt“. Tega izvrstnega ilustriranega nemškega zabavnika razposlal se je ravnokar XII. letnika prvi snopič, ki obsega: „Gaetano“. Gedicht von Ferdinand Heitemeyr. „Er sucht seine Frau“. Frei dem Englischen nacherzählt von Reinhold Baumstark. „Tilly's Tod“. Legende von W. v. Falkenstein. „Ein alter Pfarrherr“. Lustige Blätter von Dr. Franz Alfred Muth. „Verfälschung der Nahrungsmittel“. Von L. Friedlieb. „Die heiligen Siebenschläfer“. Legende von Franz vom Rheine. „Von Westen nach Osten“. Bilder in verschiedenen Farben von Walter v. Münich. „Im Norden der Dvina“. Erinnerungen aus der Verbannung von Sigismund Grafen Kierdej. „Die Badereise“. Novelle von L. v. Erlburg. „Abschied von der Alm“. Gedicht von Frh. v. Dyherrn. „Die landschaftliche Schönheit der Natur. Eine ästhetische Studie von Karl Berthold. „Pädagogische

Winke“. Eine Plauderei von Ph. Laicus. „Allelei“. Ein sonderb. Heiligenbild. — Hercegowinisches. — Junge Schützen. — Ein Jubiläumsbuch. Japanesische Festtage. Preis-Räthsel. — Preis-Rebus. — Vertr. Cosp. Illustracije pa so: „Titelvignette“. — „An Mutterstatt“. — „Tilly's Tod“. — „Initiale F“. — „Schlussvignette“. — „Ansicht von Rustschuk“. — „Ein bulgarisches Bauerngehöfte“. — „Ein Armbrustschieszen“. — „Nestquackelchen beim Photographen“. — „Der Wasserfall“. — „Initiale M“. — „Die heilige Familie“. Nach dem Gemälde von M. P. Deschwanden. — „Ansicht von Wologda“. — „Barmherzig Schwesterlein“. Obseg in podobe zopet jasno pričajo, da si založnika brata Karl in Nikolaj Benziger na vso moč prizadevata, temu zabavniku dati čedalje več popolnomast ne le glede obsega, ampak tudi ilustracij ali podob. Pri člankih ne gledata samo na lep jezik, ampak še veliko bolj na tehten zapopadek, na zdravo jedro, in le take sodelavce sprejemata, o katerih sta prepričana, da ne pišejo samo za denar, ampak da jim verska čutila res izvirajo iz srca, iz trdnega prepričanja. Že dozdej so pri tem zabavniku sodelovali najslavnejši katoliški pisatelj nemški, letos pa pridružil se je tem še slavni voditelj nemških katoličanov v državnem zboru nemškem, dr. August Reichensperger. Tudi glede premije bodo naročniki veliko na boljsem, kakor doslej, ker jo dobo vsi brezplačno. Letošnja premija je po izvirniku izvrstnega in jako priljubljenega slikarja M. P. Deschwanden-a z oljnatimi barvami ponatisnjena in nam predstavlja presveto družino. Jezusček stoji na Marijnem naročji in v rokah drži lesen križček, njemu pri nogah kleči sv. Janez Krstnik, sv. Jožef pa oprt na svoje orodje radostnim obličjem zre na sv. družino. Podoba je 44 cent. (16³/₄“) visoka in 31 cent. (11³/₄“) široka in bode prekrasen kinč za vsako še tako gosposko sobo. Vsako leto tega izvrstnega zabavnika izide 18 snopičev po 3 pole (48 strani), katerih vsaki velja 24 krajcarjev, in se zamore naročiti pri vsakem bukvarji, v Ljubljani zlasti v knjigarni Otokarja Klerra na Starem trgu.

Eksekutivne dražbe.

25. sept. 2. Sever iz Ternovega, 2. Krajec iz Kosez, 3. Kregar iz Verbovega, 3. Brožič iz Jasena, 1. Brumen iz Knježaka, 1. Batista iz Zarečice, vsi v Bistrici. 2. Zevnik iz Čirčič, v Kranji. 2. Šivic iz Šurkova, 3. Pavlin iz Krušč, 1. Sterle iz Poljan, vsi v Ložu. 3. Simčič iz Studenega, v Postojni. 2. Kusma iz Krške vasi, v Krškem. 1. Pistotnik iz Medije, v Litiji. 3. Ivančič iz Hrenovice, 3. Cokelj iz Senožeč, oba v Senožečah.

26. sept. 3. Grab in 3. Gostinčar iz Beričevega, oba na Brdu. 3. Gošajnar iz Cerovega loga, 3. Gošajnar iz Tolstega vrha, 3. Umek iz Velikega Cerovca, 3. Sterniša iz Goriške vasi, 3. Mirtič iz Kala, 3. Verček iz Dolenjega britofa, 3. Rupnik iz Malega kala, vsi v Novem mestu. 3. Nemančič iz Božakovega, 3. Klemenčič iz Česnovca, 1. Rajakovič iz Radoviča, 3. Klemenčič iz Mačkoveca, vsi v Metliki. 3. Mustar iz Grintoveca, 3. Lovša iz Prevol, oba v Žuženberku. 2. Dolenec iz Dolenje vasi, 3. Corn iz Razora oba na Vrhniki. 2. Basaj iz Suhe, v Kranji. 1. Kos iz Stolp, v Kamniku.

Loterijske številke 15. septembra.

Na Dunaju: 28, 71, 59, 87, 44.

V Gradcu: 67, 36, 71, 25, 86.

Telegrafične denarne cene 24. septembra.

Papirna renta 64.60 — Srebrna renta 67.— — Zlata renta 74.90. — 1860letno državno posojilo 111.50 Bankine akcije 854 — Kreditne akcije 213.— — London 119.— — Srebro 104.60. — Ces. kr. cekini 5.62.— 20 frankov 9.44.